

Farkas Mária

**« LA CULTURE HONGROISE REFLÉTÉE PAR
UNE REVUE OUVERTE À L'OCCIDENT
LA NOUVELLE REVUE DE HONGRIE
(1932–1944) »**

**A Nouvelle Revue de Hongrie (1932–1944)
folyóirat mint magyar kultúraközvetítő
Nyugaton című tanulmánykötetéről
Université de Strasbourg, 2009, 123 oldal**

A szerző a bevezetőjében hangsúlyozza, hogy a francia nyelvű magyar szemle, a *Nouvelle Revue de Hongrie* (a továbbiakban NRH) a két világháború közti időszak szellemi életében fontos szerepet töltött be. Világosan megjelöli a tanulmánykötet célját: megismertetni az olvasóval a folyóiratot, mert a magyar–francia kapcsolatok terén és a magyar kultúrtörténetben oly fontos NRH még feltárássra szorul. A magyar kultúrához szorosan kapcsolódó írások az irodalmat, a néprajzot, a szépművészetet, az építészetet és a zenét érintik. Az elemzés nem tér ki a problémakör ideológiai, történeti, politikai és gazdasági jellegű megközelítésére, mert ezek a szempontok már új tanulmány megírását igényelnék. Jelen kötet tárgya tehát az 1932 és 1944 között megjelent folyóiratok teljes dokumentációjának a vizsgálata, különös tekintettel az NRH kultúraközvetítő szerepének a bemutatására.

Ennek a francia nyelvű munkának az előzménye a pécsi egyetem nyelvészeti doktori programjában megvédett PhD-fokozat, amely magyarul » *A Nouvelle Revue de Hongrie mint kultúraközvetítő folyóirat*« címmel jelent meg (vö. Farkas Mária *A Nouvelle Revue de Hongrie mint kultúraközvetítő folyóirat*, Doktori Mestermunkák, Gondolat Kiadó, Budapest, 2004).

Az öt fejezetből álló tanulmánykötet első része a két világháború közti magyar külpolitikába nyújt betekintést. Az időszak bethleni és klebelsbergi külpolitikájának középpontjában a nyugati kapcsolatok kiépítése és a magyar kultúra külföldi terjesztése és népszerűsítése áll. Klebelsberg Kunó a szellem és a kultúra fegyverével szolgálja a magyar nemzet érdekeit. A korszak magyar–fran-

cia kultúrkapcsolatainak területén kiemelkedő jelentőségű Aurélien Sauvageot professzor tevékenysége, aki 1931-ben kezd el magyar nyelvi órákat tartani a Langues O'n.

A második fejezetből megtudhatjuk, hogy de Fontenay vicomte 1908-ban alapította meg a *Revue de Hongrie*-t, a francia nyelvű magyar szemlét, amely Huszár Vilmos tudós szerkesztésével ápolta a magyar-francia kultúrkapcsolatokat. Halálát követően a folyóirat folytatásaként jött létre az NRH.

Az 1932-től 1944-ig megjelenő folyóiratot Balogh József szerkesztette. A magyar műveltség ügyét elsőrendű nemzetpolitikai feladatnak tartotta. Balogh a francia orientáció híve volt, ugyanakkor tisztán látta a német kapcsolatok fontosságát is. A szerző a Balogh Józsefről szóló fejezetet a szerkesztő által összeállított publikációs listával zárja. Egyetérthetünk Farkas Máriával abban, hogy a filológia mindmáig adós maradt a franciabarát irodalomszervező Balogh József életpályájának a feldolgozásával.

A tanulmánykötet gerincét az *NRH a magyar kultúra szolgálatában* fejezet képezi. A folyóirat részletes bemutatását tudós professzorok és neves politikusok listája teszi teljessé. Az illusztris listából emeljük ki a szerkesztőbizottság elnöki tisztét betöltő Teleki Pál grófot, Eckhard Sándor és Zolnai Béla professzorokat, akik a szemle főtitkáráként tevékenykedtek. De Vienne kultúrattasé dicséri a folyóirat jó franciaságát, az objektivitását, és a legjobb kelet-közép-európai publikációként ajánlja a francia olvasók figyelmébe.

A tanulmány írója részletes képet nyújt a korszak irodalmi életéről. A *Nyugat* nemzedékének a legjava az NRH-ban is szerepel. A szerkesztő, Balogh József ideológiai és szellemi diszkrimináció nélkül nyújt lehetőséget íróknak, költőknek, esszéíróknak. Csak sajnálhatjuk, hogy olyan jeles költők maradtak ki a válogatásból, mint a francia orientációjú József Attila és Radnóti Miklós. Ugyanakkor a szerkesztő a franciául fordító jeles irodalmáraink segítségével a magyar irodalom sajátos értékeit közvetítette külföldre és belföldre. Az *irodalmi alfejezetet* részletes bibliográfiai jegyzék és publikációs táblázat színesíti. A statisztikákból megtudhatjuk, hogy például a legtöbb esszét a folyóirat tizenhárom éves működése alatt Kosztolányi Dezső és Gyergyai Albert publikálta; a költők közül Ady Endréé az elsőség.

A *magyar művészet alfejezet* az építészetünkhöz, a festészetünkhöz és a szobrászatunkhoz kapcsolódó tanulmányokból von le művészettörténeti következtetéseket. A közel kétszáz tanulmány szerzői bibliográfiája értékes forrásul szolgálhat a korszakot kutatóknak.

A következő részben a *magyar néprajztudomány* neves tudósai, Bálint Sándor, Ortutay Gyula és még sokan mások kaptak helyet. Külön hangsúlyt kap a 30-as évek magyarjainak az eredetisége és a népi kultúra ötletessége a keleti és a nyugati elemek szintéziseként. A *magyar zene* is szerepet kap az NRH-ban. A tanulmányírók egyetértenek abban, hogy a XIX. század hozza meg a magyar nemzeti zene kiteljesedését és helyét az európai zenei közösségben. A tanulmá-

nyokat a magyar műveltség legjelesebb képviselőinek a bibliográfiája és a magyar nyelvű összefoglalás zárja.

A kötet külön értéke, hogy a mellékletben nyolc színes fotóillusztrációt láthatunk a XX. század első négy évtizedének angol és francia nyelvű folyóiratainak a címlapjáról.

A szerző érdeme, hogy magas színvonalon, alapos filológiai munkával be tudott mutatni egy napilapszerű folyóiratot, az NRH-t. Ajánljuk mindazoknak a magyar és frankofon olvasóknak, akiket „az európai szellemet hordozó magyar lelkeség” megragadott, és akiket érdekelnek a magyar kulturális, gazdasági és politikai élet korabeli mozzanatai. A magyarságtudomány újabb értékes művel gazdagodott.

Bácskai Mihály